

כל זמן שאדמדימותה נראית על פני מערב יום הוא (מלשון תשובות הגאונים)

תמונות לצד מזרח כמבואר בגמ' שבת ל"ה. "דאביי
הוי דאוי למזרח" ורבא אמר לו "מי סברת וגו'"

השקיעה (במישור)
באותו יום היתה
ב-16:51.

אפשר לשים לב
בתמונות איך
שקروب להר,
הצבע "כחול-
תכלת" וזהו לפי
ההו"א של אביי
בגמ' שבת לה.
"הכסיף
התחתון" ויותר
גבוה עדיין
צהוב-אדום
דהינו שעדיין לא
הכסיף העליון.

המשך תמונות ממזרח

בתמונה של
17:09, עדיין
נראה קצת צהוב
(נוטה לאדום)
למעלה,

ובתמונה של
17:15 כבר לא
רואים שום
מראה צהוב או
נוטה לאדום,
ולכאורה זהו
הכסיף העליון.

יש המתרצים בכך את שיטת הגאונים שגם למסקנא נשאר שצריך להסתכל כל זמן שפני מזרח ממש מאדימין וכפי' המהר"ם לובלין (שבת לה.) והגם שזה נמשך בערך כ-18 דק' ויותר מהשקיעה, יש לקחת

בהשבון שעפ"י המעלות באותו יום מאריך יותר, וע"כ בימים השווים זה לוקח רק 17 או 18 דק' שתואם עם שיטת הגר"א והרב בשיעור ג' רבעי מיל.

כבר כתבנו בפנים הקונטרס שלמסקנת הגמ' שרבא אמר לאביי מי סברת פני מזרח ממש וגו', יוצא שצריך להסתכל למערב ממש כפי' כל הראשונים והאחרונים, דאביי דהוי דאוי למזרח סבר בתחילה כשיטת הגאונים ואמר לו רבא להסתכל למערב כשיטת ר"ת וסיעתו, שבמערב מסתלק האדמימות עם הלובן בזמן של ד' מילין, ומשמע בגמ' דקיבל ממנו והודה לו והלכתא כרבא, וכ"ה בתשובות הגאונים המקורית בעצמם וכ"כ המשנ"ב בדעת הגר"א וכן מוכח בהגר"א עצמו, (חזן מהמהר"ם לובלין שפי' שגם למסקנא, כוונת הגמ' למערב כז"מ שהוא מאדים את המזרח).

בשביל להבין מדוע אחר השקיעה האדמימות חלשה ויותר דומה לצהוב ורק אח"כ מתחזק יותר נעתיק כאן את לשון התוס' רי"ד (שבת לה. ד"ה איזהו):
וזלה"ק: שאף על פי ששקעה החמה ונעלמה מן העין עדיין אורה שולט בעולם שעדיין לא נעלמה מכל העולם כולו וכו' שכל זמן שאורה שולט אין פני המערב מאדימין אבל כששוקעת לגמרי והולכת תחת הארץ מסתלק אורה מן העולם ואז מתחילין פני המערב להאדים מכה זהירותה, שכל זמן שאורה בעולם האור מכסה האדמימות ולא תמצא, כמו שלא תמצא ביום, ומשכלה אורה מן העולם אז ימצא אותו האודם וכו' עד שתכסה תחת הארץ לגמרי, ומתחילת שקיעתה שתיעלם מן העין ועד שתגמר שקיעתה להתכסות תחת הארץ הוא שיעור חמישה מילין וכו'. (ד' מילין). ומאי דאמר התם משקיה"ח עד ציאה"כ ה' מילין מתפרש בתחילת שקיעתה, שהיא מתחילה להיעלם מן העין, ומאי דאמרינן הכא משתשקע החמה מתפרש משתגמור שקיעתה, שמתחלת ליכנס תחת הארץ, שהעולם עשוי כמו כדור עגול שאינו שלם ומי שדר באמצע הכדור שהוא גבוה אע"פ שנעלמה החמה מעיניו לא יעלם אורה מן הכדור עד שתהלך כל שיפועו של כדור ותכנס תחתיו ומפני זה מושך אורה אחר שנעלמה מן העין הרבה בשיעור חמישה מילין, וכדברי מצאתי שתירץ גם ר"ת בספר הישר, אלא שהוא תירץ כפי חכמי ישראל שאומרים כי החמה הולכת בלילה אחר הכיפה למעלה מן הרקיע, ואני תירצתי כפי חכמי אומות העולם שאומרים שהחמה מהלכת בלילה תחת הארץ והוא העיקר כדאמרינן התם בפרק מי שהיה (פסחים צד:) עכלה"ק.

כל זמן שאדמדימותה נראית על פני מערב יום הוא (מלשון תשובות הגאונים)

תמונות לצד מערב (בעיר "בית שמש")

תמונות שצולמו ביום י"ז כסלו תשע"א
השקיעה באותו יום (במישור) 16:37

10 דק' קודם השקיעה

12 דק' קודם השקיעה

8 דק' קודם השקיעה

9 דק' קודם השקיעה

6 דק' קודם השקיעה

7 דק' קודם השקיעה

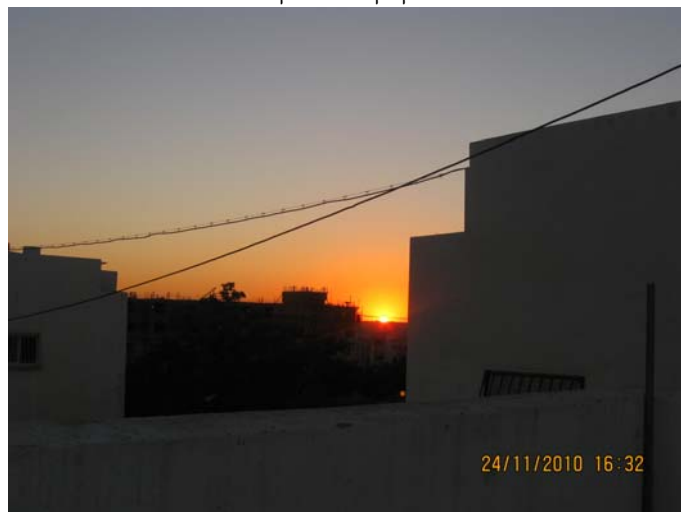

כל זמן שאדמדימותה נראית על פני מערב יום הוא (מלשון תשובות הגאונים)

4 דק' קודם השקיעה

5 דק' קודם השקיעה

2 דק' קודם השקיעה במישור – דקת השקיעה הנראית

3 דק' קודם השקיעה

דקת השקיעה במישור

1 דק' קודם השקיעה במישור

כל זמן שאדמדימותה נראית על פני מערב יום הוא (מלשון תשובות הגאונים)

1 דקה לאחר השקיעה במישור

2 דקות לאחר השקיעה במישור

3 דקות לאחר השקיעה

4 דקות לאחר השקיעה

5 דקות לאחר השקיעה

6 דקות לאחר השקיעה

כל זמן שאדמדימותה נראית על פני מערב יום הוא (מלשון תשובות הגאונים)

8 דקות לאחר השקיעה

7 דקות לאחר השקיעה

10 דקות לאחר השקיעה

9 דקות לאחר השקיעה

12 דקות לאחר השקיעה

11 דקות לאחר השקיעה

כל זמן שאדמדימותה נראית על פני מערב יום הוא (מלשון תשובות הגאונים)

16 דקות לאחר השקיעה

15 דקות לאחר השקיעה

20 דקות לאחר השקיעה

19 דקות לאחר השקיעה

25 דקות לאחר השקיעה

24 דקות לאחר השקיעה

כל זמן שאדמדימותה נראית על פני מערב יום הוא (מלשון תשובות הגאונים)

27 דקות לאחר השקיעה

26 דקות לאחר השקיעה

29 דקות לאחר השקיעה

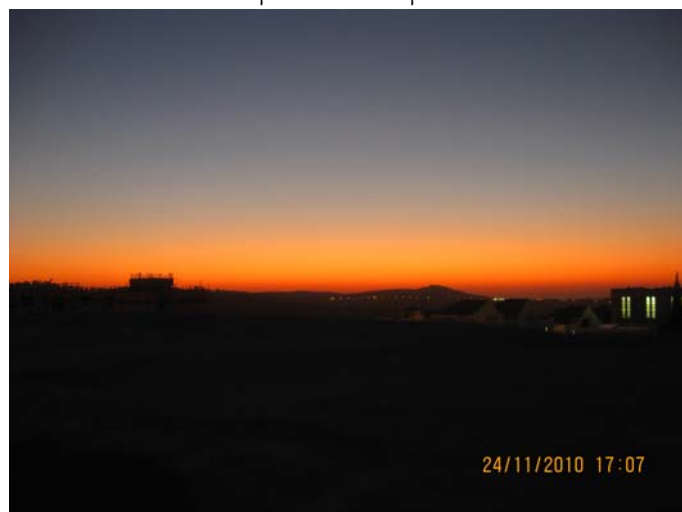
28 דקות לאחר השקיעה

31 דקות לאחר השקיעה

30 דקות לאחר השקיעה

כל זמן שאדמדימותה נראית על פני מערב יום הוא (מלשון תשובות הגאונים)

33 דקות לאחר השקיעה

32 דקות לאחר השקיעה

35 דקות לאחר השקיעה

34 דקות לאחר השקיעה

38 דקות לאחר השקיעה

37 דקות לאחר השקיעה

כל זמן שאדמדימותה נראית על פני מערב יום הוא (מלשון תשובות הגאונים)

40 דקות לאחר השקיעה

39 דקות לאחר השקיעה

42 דקות לאחר השקיעה

41 דקות לאחר השקיעה

44 דקות לאחר השקיעה

43 דקות לאחר השקיעה

כל זמן שאדמדימותה נראית על פני מערב יום הוא (מלשון תשובות הגאונים)

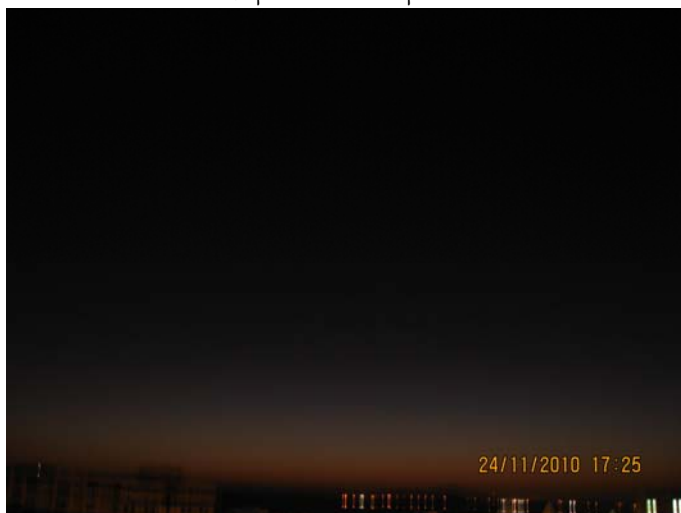
46 דקות לאחר השקיעה

45 דקות לאחר השקיעה

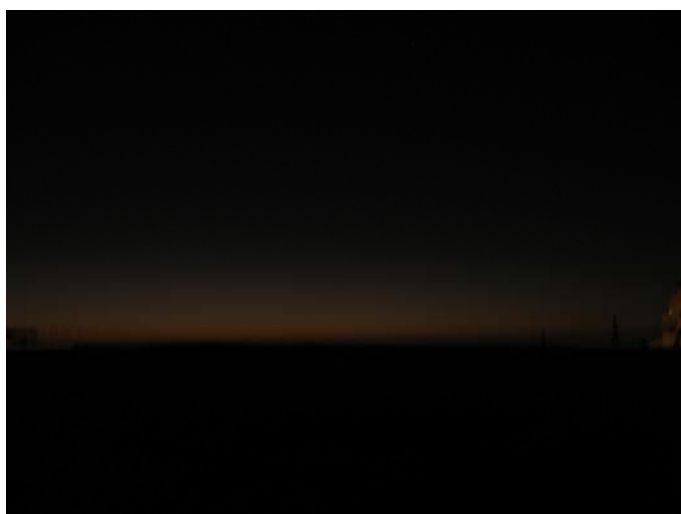
48 דקות לאחר השקיעה

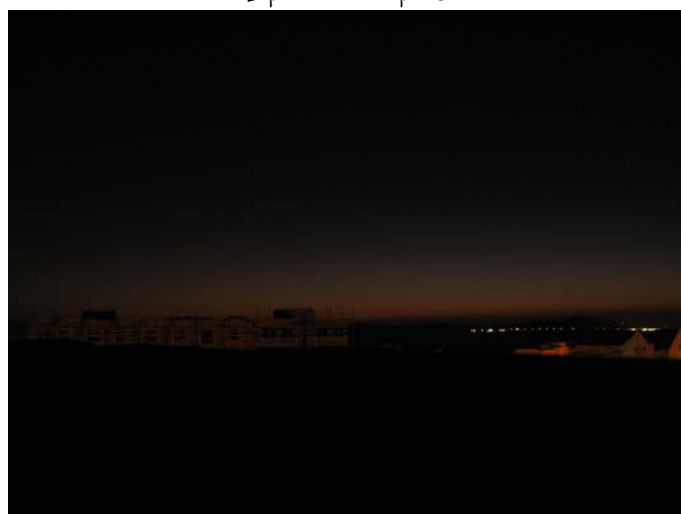
47 דקות לאחר השקיעה

53 דק' לאחר השקיעה

מיום י"ט טבת תשע"א השקיעה (במישור) – 16:43
52 דק' לאחר השקיעה

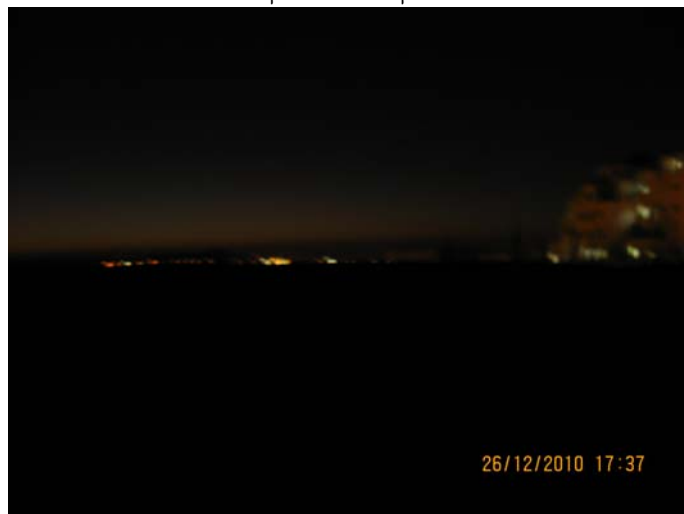

כל זמן שאדמדימותה נראית על פני מערב יום הוא (מלשון תשובות הגאונים)

55 דק' לאחר השקיעה

54 דק' לאחר השקיעה

57 דק' לאחר השקיעה

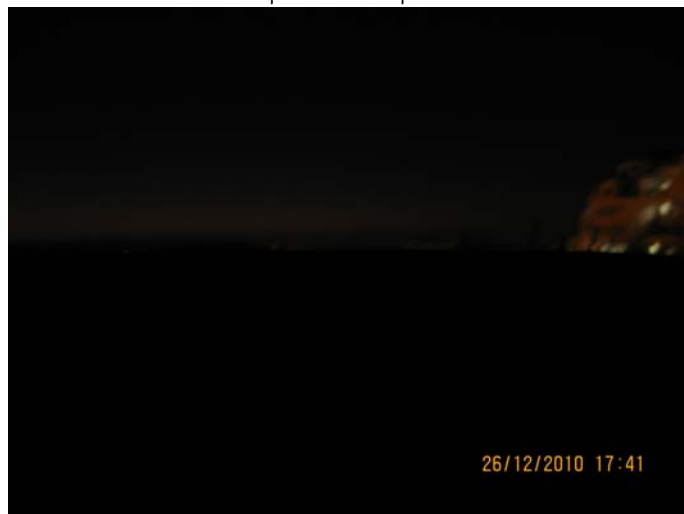
56 דק' לאחר השקיעה

מיום כ' טבת תש"ע השקיעה (במישור) – 16:51
53 דק' לאחר השקיעה

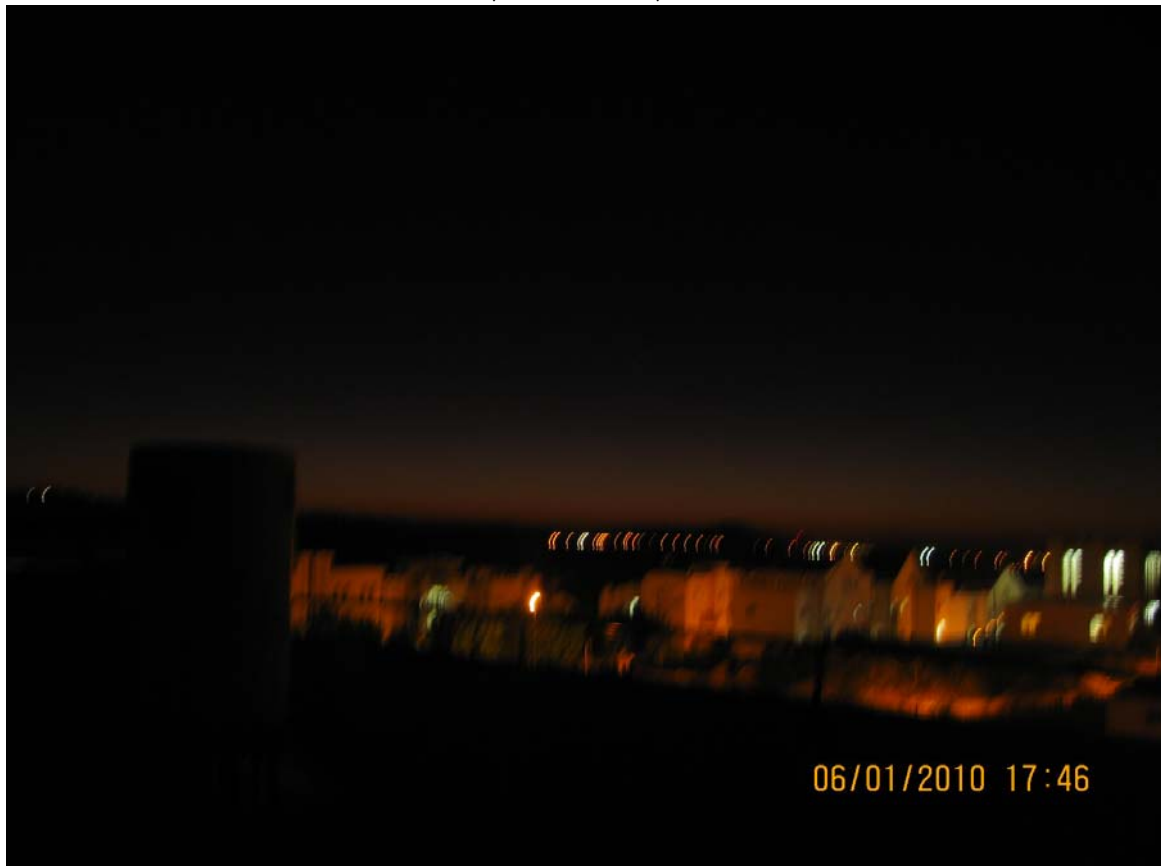

58 דק' לאחר השקיעה

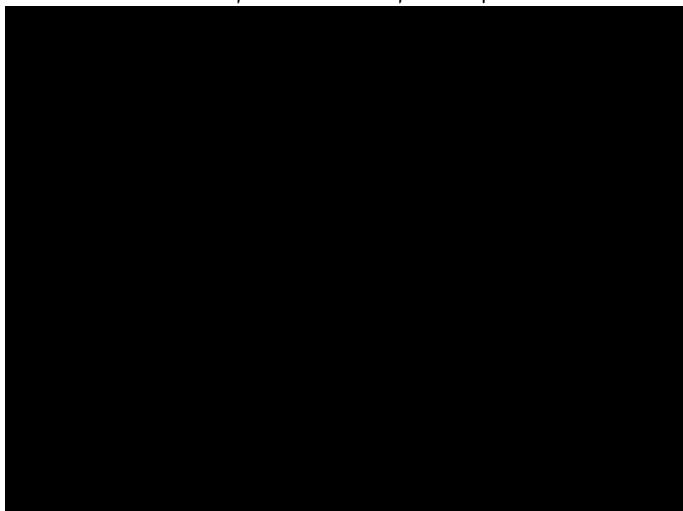
כל זמן שאדמדימותה נראית על פני מערב יום הוא (מלשון תשובות הגאונים)

מיום כ' טבת תש"ע השקיעה (במישור) – 16:51
55 דק' לאחר השקיעה

אפשר לשים לב בתמונות האחרונות שבסמוך להר יש קו אדום שזהו התחתון, ולמעלה לבן שזהו העליון, בערך ב- 60 דק' מהשקיעה ראינו איך שהאדום התחתון נעלם והופך להיות לבן (אפור כצבע הכסף) שזהו לכאוף הכסף התחתון ובין 60 דק' ל-72 דק' היה הכל לבן (אפור כצבע הכסף) ועד 72 דק' בערך, כל הלבן (אפור) הפך להיות שחור לגמרי, שזהו לכאוף "הכסף העליון" והשוה לתחתון, ובירושלמי יותר ברור "הכסף" היינו שהכל לבן "זהו ביהש"מ", "השחירו" שהכל שחור "זהו לילה". וכמו שהארכנו בפנים הקונטרס יעוי"ש.

הכסף העליון והשוה לתחתון – לילה

הכסף התחתון ולא הכסף העליון – בין השמשות

הדרכה מעשית לצפיה

מי שרוצה לצפות ולעקוב אחר ה"אדמימות" והזמן של "הכסיף" כמו שעשו אב"י ורבא (שבת לה.) לפי מה שראינו, עדיף בימות החורף כשאין ענני גשם, שאז יותר שכיח למצוא "אופק זך" בלי שום זיהומי אויר ואדים וכדו', שיותר מצוי בימות הקיץ, ובחורף בגלל הרוחות והגשם האופק יותר זך, ואנחנו ראינו בשנת תש"ע בין כ' כסלו לכ' טבת כמעט כל החודש היה "אופק זך" מאוד שהיה אפשר לראות את כל המחזה הזה באופן ברור עד הסוף, אך גם בכל ימות השנה ישנם ימים יותר ברורים ופחות ברורים, ואז אפשר לכה"פ לראות באופן חלקי את כל המחזה הגדול הזה.

דבר נוסף שיש לציין שבשעה שמסתכלים עדיף להסתכל ממקום חשוך, שהוא יותר גבוה מתאורת הרחוב, וגם שלא יהיה אור מלאכותי באופק שמסתכלים בו, שאז יכולים לראות יותר ברור ויותר זמן. ומי שיכול להסתכל במקום חשוך לחלוטין מחוץ לעיר (בדרום הארץ או במקום אחר) בימים שהאופק זך יוכל לראות הכל ברור מאוד.

ועכ"פ לפי שאחת המדות שהתורה נדרשת בהן, מידה ח' – כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא. ואם אנו רואים שבימים שהאופק זך ונקי, רואים את האדמימות עד 60 דק', והכסיף העליון ב-72 דק', הרי"ז מגלה שכל האור שיש מהשקיעה עד 60 דק' זה נובע מהאדמימות, רק שהיא מוסתרת לפעמים, וזה הרי ברור שיש אור עד 72 דק' כמו שיש 72 דק' קודם הנה"ח וכמו שכתב הגר"א, ורואים במציאות שנשף הערב ונשף הבוקר שוים בתהלוכותם ובאורם. וא"כ אם אנו רואים שזה נובע מהאדמימות רק שיש ימים שהוא מוסתר, א"כ הרי זה הזמן "שכל זמן שפני המזרח (שהוא המערב) מאדימין הוא יום" זהו בכל יום גם כשהוא מוסתר, לרב יוסף אליבא דר' יהודה, עד 60 דק' מהשקיעה, ולרבה עד 58 וחצי דק' מהשקיעה, ואח"כ הוא ביהש"מ"ש עד 72 דק', ואז הוא לילה לר' יהודה בימים השונים, ובשאר הימים משתנה לפי הזמן של 72 דק' במעלות.

הדברים נכתבו אחר שנתלבנו במשך זמן ארוך מאוד ע"י הרבה ת"ח ורבנים בין מן הנוהגים כשיטת הגאונים ובין מן הנוהגים כשיטת ר"ת, ועכ"פ לא כתבנו את הקונטרס רק בכדי לעורר את העם להסתכל ולבדוק את הדברים ויראו החכמים ויפסקו הרבנים חכמי וצדיקי הדור איך צריך לנהוג להלכה ולמעשה.

ע"י בספר דברי יציב או"ח חלק א' סי' קמ"ז שהביא ששמע מהגה"ק אבד"ק נאסויד זצ"ל דהוה מרגלא בפומיה של דו"ז הגה"ק משינעווא זי"ע שחושש כי רוב העולם נכשלים בעשיית מלאכה במוצ"ש קודם זמן דהכסיף.